TRABZON ÜNİVERSİTESİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ AKADEMİSYENLERİNİN TRABZON İL MÜFTÜLÜĞÜ'NE BAĞLI CAMİLERDE VERDİKLERİ VAAZLARA YÖNELİK DIŞ PAYDAŞ ANKETİ DEĞERLENDİRME RAPORU

1. Amaç ve Metodoloji

Bu rapor; Trabzon Üniversitesi İlahiyat Fakültesi akademisyenlerinin Trabzon İl Müftülüğü'ne bağlı camilerde gerçekleştirdikleri vaaz faaliyetlerinin etkililiğini, toplumsal yansımalarını, hitabet niteliğini ve idari koordinasyon süreçlerini dış paydaş perspektifiyle değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır.

Veri toplama sürecinde 5'li Likert ölçeğine dayalı 7 nicel madde (1: Kesinlikle Katılmıyorum – 5: Kesinlikle Katılıyorum) ve sürecin derinlemesine analizini sağlayan 4 açık uçlu nitel soru kullanılmıştır. Anket formuna toplam 14 kayıt girilmiş olup, hiçbir soruya yanıt verilmeyen 2 boş kayıt veri temizliği kapsamında analiz dışı bırakılarak 12 geçerli katılımcı (N = 12) üzerinden değerlendirme yapılmıştır.

2. Nicel Bulgular ve İstatistiksel Analiz

Nicel maddelere verilen yanıtların tamamı incelendiğinde, iş birliği ve vaaz faaliyetlerinin genel memnuniyet ortalaması 4,20 / 5,00 (SS = 0,91) olarak gerçekleşmiştir. Bu değer, dış paydaş nezdinde yüksek düzeyde bir kurumsal memnuniyete işaret etmektedir.

No	Değerlendirme Ölçütü	n	Kes. Kat. (5)	Kat. (4)	Karar. (3)	Katılm. (2)	Kes. Katılm. (1)	Ort.	SS	Olumlu (%)
1	İş birliğinin genel işleyişinden ve kurumsal yürütülme sürecinden memnuniyet	12	5 (%41,7)	5 (%41,7)	2 (%16,7)	0 (%0,0)	0 (%0,0)	**4,25**	0,75	**%83,3**

No	Değerlendirme Ölçütü	n	Kes. Kat. (5)	Kat. (4)	Karar. (3)	Katılm. (2)	Kes. Katılm. (1)	Ort.	SS	Olumlu (%)
2	Kurumsal iletişim ve koordinasyon kanallarının hızı ve yeterliliği	12	3 (%25,0)	5 (%41,7)	2 (%16,7)	2 (%16,7)	0 (%0,0)	**3,75**	1,06	**%66,7**
3	Vaaz görevlendirmeleri ve takvim bildirimlerinin zamanında ulaştırılması	12	3 (%25,0)	6 (%50,0)	2 (%16,7)	1 (%8,3)	0 (%0,0)	**3,92**	0,90	**%75,0**
4	Vaazların cemaat üzerinde olumlu etki, dini bilinç ve farkındalık yaratması	12	9 (%75,0)	1 (%8,3)	1 (%8,3)	1 (%8,3)	0 (%0,0)	**4,50**	1,00	**%83,3**
5	Vaaz dilinin cemaatin anlayabileceği sadelikte, kuşatıcı ve yapıcı olması	11	7 (%63,6)	3 (%27,3)	0 (%0,0)	1 (%9,1)	0 (%0,0)	**4,45**	0,93	**%90,9**
6	Vaaz içeriklerinin toplumun güncel dini, ahlaki ve sosyal ihtiyaçlarına çözüm sunması	11	5 (%45,5)	5 (%45,5)	1 (%9,1)	0 (%0,0)	0 (%0,0)	**4,36**	0,67	**%90,9**
7	Akademisyenlerin Fakültenin kurumsal kimliğini ve saygınlığını sahada temsil etmesi	12	5 (%41,7)	5 (%41,7)	1 (%8,3)	1 (%8,3)	0 (%0,0)	**4,17**	0,94	**%83,3**

Nicel Verilerin Öne Çıkan Çıkarımları

- **En Yüksek Memnuniyet Alanları (Akademik ve Toplumsal Etki):** Akademisyenlerin vaazlarının toplumda dini bilinç ve farkındalık oluşturması (Ort. = 4,50; Medyan = 5,0), hitabet dilinin anlaşılırlığı ve kuşatıcılığı (Ort. = 4,45; %90,9 olumlu katılım) ile içeriklerin güncel sorunlara çözüm üretme niteliği (Ort. = 4,36; %90,9 olumlu katılım) anketin en güçlü boyutlarını oluşturmaktadır.

- **Kurumsal Temsil ve Genel Memnuniyet:** Katılımcıların %83,3'ü genel işleyişten (Ort. = 4,25) ve akademisyenlerin kurumsal temsiliyet düzeyinden (Ort. = 4,17) memnuniyet duyduğunu belirtmiştir.
- **Görece Gelişime Açık Alanlar (İdari Koordinasyon):** Kurumsal iletişim ve koordinasyon kanallarının hızı (Ort. = 3,75; %66,7 olumlu katılım) ile görevlendirme takvimlerinin zamanında bildirilmesi (Ort. = 3,92; %75,0 olumlu katılım) maddeleri diğer kriterlere kıyasla daha düşük ortalama ve daha yüksek standart sapma (SS = 1,06 ve 0,90) göstermiştir.

3. Nitel Bulguların Tematik Değerlendirmesi

Açık uçlu sorulara verilen yanıtlar içerik analizine tabi tutularak dört ana başlık altında sınıflandırılmıştır:

3.1. Cemaatten (Halktan) Müftülüğe Ulaşan Geri Bildirimler (n = 6)

- **Olumlu Algı ve Merak:** Cemaatten ulaşan geri bildirimlerin tamamına yakınının olumlu olduğu, vatandaşların vaaz veren akademisyenlerin kimliklerini ve görev yaptıkları alanları merak ederek sordukları ve konuların işleniş biçiminden duydukları memnuniyeti müftülüğe ilettikleri belirtilmiştir.
- **Süreklilik ve Artış Talebi:** Halkın akademisyenlerle daha sık bir araya gelmek istediği ve hocaların daha fazla vaaz vermesi yönünde beklenti oluştuğu ifade edilmiştir. (1 katılımcı bu konuda bilgisi olmadığını belirtmiştir.)

3.2. Programların En Başarılı ve Faydalı Bulunan Yönleri (n = 8)

- **Güncel Sorunlara Çözüm ve Bilinçlendirme:** Katılımcılar; programların toplumun güncel sıkıntılarını aydınlatıcı olmasını, bilinçli ve bilgili bir cemaat oluşumuna katkı sunmasını ve zor zamanlarda manevi değerlerin hatırlatılmasını en temel kazanım olarak görmektedir.
- **Akademik Birikim ve Etkili Hitabet:** Vaazların ilahiyat akademisyenleri tarafından verilmesinin ilmi derinlik sağladığı, hitap yöntemlerinin etkili olduğu ve halkın dilinden anlaşılır bir üslup kullanılmasının muhataplar üzerinde kalıcı etki bıraktığı vurgulanmıştır. (Not: 1 katılımcı program sürelerinin uzunluğuna dair eleştirel bir not düşmüştür.)

3.3. Aksayan Yönler ve Geliştirilmesi Önerilen Alanlar (n = 7)

- **Program Sıklığı ve Düzenlilik:** Katılımcıların büyük çoğunluğu akademisyenlere daha sık görev verilmesini, vaaz imkanlarının artırılmasını ve düzenli cami dersleri planlanmasını önermiştir.
- **İçerik ve Hedef Kitle Çeşitliliği:** Vaaz içeriklerinin sosyal, akademik ve tasavvufi boyutlarıyla zenginleştirilmesi; medya gündemini takip ederek özellikle gençlere yönelik kurgulanması talep edilmiştir. Güncel toplumsal sorunlar kapsamında sanal kumar, aile/evlilik ve boşanma süreçleri, bağımlılıklar (içki vb.) ve ahlaki yozlaşma gibi başlıkların daha fazla ele alınması önerilmiştir.
- **Saha İş Birliği ve Lojistik:** Cami görevlilerinin (imam-hatip ve müezzinlerin) camiye gelen akademisyenlere karşı daha duyarlı, destekleyici ve yardımcı olmaları gerektiği ifade edilmiştir.

3.4. İş Birliğinin Geleceğine Yönelik Tutum (n = 10)

- **Yüksek Devamlılık İradesi:** Soruya yanıt veren 10 katılımcının 9'u (%90,0) iş birliğinin önümüzdeki dönemlerde kesinlikle ve artarak devam etmesi yönünde görüş bildirmiştir.
- **Koşullu Yaklaşım:** 1 katılımcı (%10,0) ise devamlılık konusundaki görüşünün 'konuya göre değişebileceğini' ifade etmiştir.
-

4. Genel Değerlendirme ve Kalite Komisyonu İçin Eylem Önerileri

2026 yılı Dış Paydaş Anketi verileri; Trabzon Üniversitesi İlahiyat Fakültesi akademisyenlerinin sahadaki temsil gücünün, hitabet yetkinliğinin ve toplumsal sorunlara sundukları ilmi katkıların Trabzon İl Müftülüğü personeli ve cami cemaati tarafından yüksek takdirle karşılandığını ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, PUKÖ (Planla-Uygula-Kontrol Et-Önlem Al) döngüsü kapsamında tespit edilen idari ve operasyonel iyileştirme alanlarına yönelik şu eylemler önerilmektedir:

1. İdari İletişim ve Takvim Yönetiminin İyileştirilmesi: Ankette en düşük ortalamaya sahip olan kurumsal iletişim hızı (Ort. = 3,75) ve takvim bildirimleri (Ort. = 3,92) maddelerini güçlendirmek amacıyla, dönem başlarında Fakülte ve Müftülük koordinatörleri arasında ortak bir çalışma takvimi oluşturulmalı ve görevlendirme listeleri en az 15 gün önceden resmi kanallarla paylaşılmalıdır.

2. Tematik Vaaz ve Gençlik Odaklı Planlama: Paydaş önerileri doğrultusunda; aile bütünlüğü, boşanma, sanal kumar ve dijital bağımlılıklar gibi güncel sosyal sorunları ele alan tematik vaaz serileri planlanmalı ve gençlerin yoğun bulunduğu merkezi camilerde özel programlar kurgulanmalıdır.

3. Saha Koordinasyonu ve Süre Standardizasyonu: Cami görevlileri ile akademisyenler arasındaki saha uyumunu artırmak için İl Müftülüğü aracılığıyla cami personelinin bilgilendirilmesi sağlanmalı; ayrıca cemaatin dikkat süresini korumak adına vaaz sürelerine ilişkin ortak bir zaman çerçevesi belirlenmelidir.

4. Düzenli Cami Dersleri Modeli: Tek seferlik vaazların yanı sıra, akademisyenlerin uzmanlık alanlarına göre belirli camilerde periyodik 'Cami Dersleri / Tefsir-Hadis Sohbetleri' yürütmesi hususu yeni dönem iş birliği protokolüne dahil edilmelidir.